Senter for
hav og Arktis

MARS 2021

Sjøkart for bærekraft

En veileder for bærekraftige havnæringer

Prosjektplan

www.havarktis.no

Innhold

1 Mål og rammer **3**

1.1 Bakgrunn 3

1.2 Mål 5

1.3 Rammer og avgrensning 5

2 Prosjektorganisering og -oppfølging **6**

2.1 Prosjektorganisasjon 6

2.2 Milepæler 6

2.3 Statusrapportering 6

3 Målgrupper, interessenter og kommunikasjonsstrategi **7**

3.1 Målgrupper/interessenter 7

3.2 Strategi for formidling 7

4 Risikovurdering og -håndtering **9**

5 Gjennomføring **10**

5.1 Tids- og ressursplan 10

5.2 Hovedaktiviteter 10

5.3 Framdriftsplan 12

6 Økonomi **13**

6.1 Kostnader 13

6.2 Finansiering 13

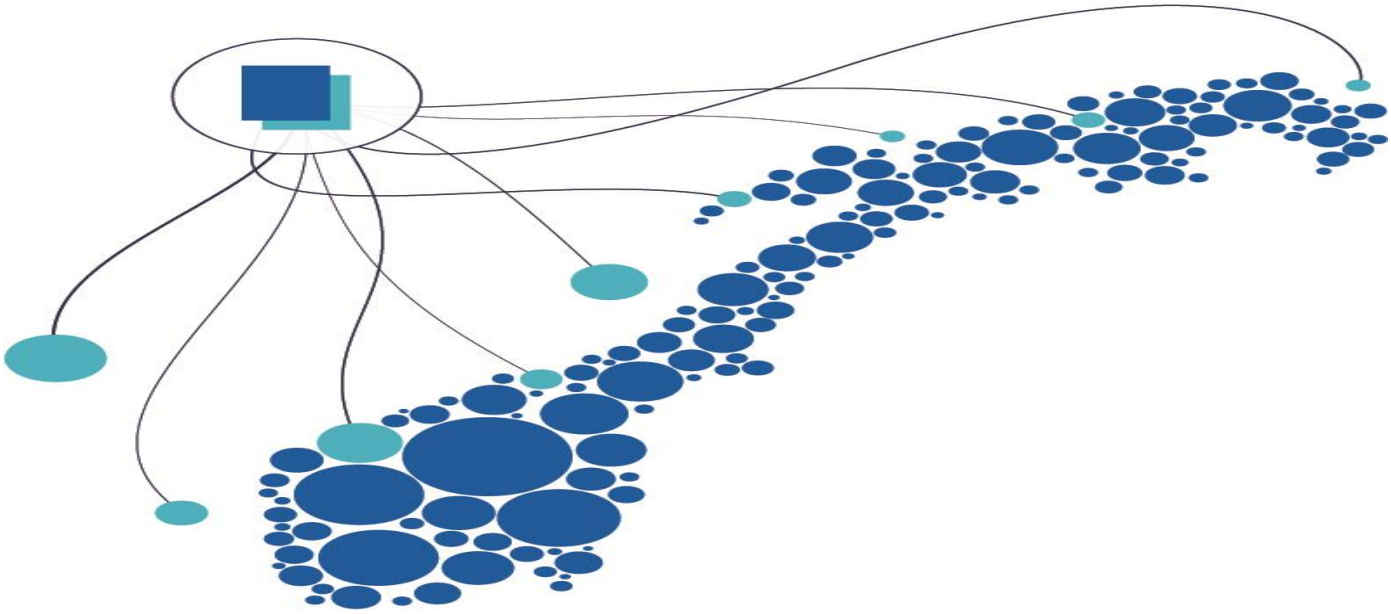

Hensikten med prosjektet er å utvikle en veileder for bærekraftige havnæringer

1 Mål og rammer

1.1 Bakgrunn

Senter for hav og Arktis har fra 2019 arbeidet med tematikken sameksistens blant norske havnæringer. Gjennom prosjektet «Sameksistens og bærekraft i det blå» har senteret i 2020 utgitt tre rapporter om henholdsvis status, fremtiden og løsninger for sameksistens og bærekraft. Rapportene ble utgitt suksessivt og bygger på hverandre. Senter for hav og Arktis vil gjennom blant annet dette prosjektet videreføre sin satsning på sameksistens.

Rapport 3 – «Løsninger» – presenterte fire konkrete løsningsforslag for bedre sameksistens, mer bærekraft og økt verdiskapning fra og ved havet:

1. Åpen og dynamisk datadeling: et hav av kunnskap
2. Nasjonal kystsoneplan: koordinert forvaltning av våre havområder
3. Marine næringsparker: nye muligheter for samhandling til havs
4. Prinsipper for bærekraftige havnæringer: et felles rammeverk for rene og rike hav

Dette prosjektet er en realisering av løsning nummer 4 – prinsipper for bærekraftige havnæringer.

Mangler felles språk

«Bærekraftig utvikling» ble kjent i det nasjonale og internasjonale ordskiftet i 1987; året hvor Verdenskommisjonen for miljø og utvikling lanserte *Vår felles fremtid*, også kjent som *Brundtland-rapporten*. Begrepet er definert som «utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov». I dag er det bred enighet om at konseptet skal hensynta både økonomisk utvikling, sosiale forhold og miljøvern på en likestilt måte. Balansen i hensynene er også definert inn i FNs bærekraftsmål, som verden jobber for å nå innen 2030.

I tråd med FNs definisjon, beskriver de norske havnæringene «bærekraft» med ord og uttrykk som faller inn under minst én av disse tre pilarene. Det viser våre undersøkelser fra 2020, utført blant representanter fra olje- og gassindustrien, havbruk, fiskeri, skipsfart og reiseliv. Derimot varierer vektleggingen av «økonomisk vekst», «sosiale forhold» og «miljøvern», så vel som grad av helhetstenkning, betydelig. I praksis ser vi at havnæringene anvender bærekraftbegrepet forskjellig.

Mens noen bedrifter har bærekraft som en kjerneverdi og setter seg tydelige mål og definisjoner, har andre en ad hoc-tilnærming, uten en tydelig plan for å sikre bærekraft i fremtiden. For noen handler bærekraft om global solidaritet; for andre handler det først og fremst om lokale forhold. Vår studie viser også at aktørenes nåværende viktigste utfordringer, i stor grad er de som nevnes i deres forståelse av bærekraftsbegrepet. Det kan tyde på at mange vurderer bærekraft ut fra sitt eget virkelighets- og situasjonsbilde, og at bedrifters mest presserende utfordringer her og nå er det som setter bærekraftsagendaen.

Også motivene for å drive bærekraftig er mangfoldige. På tvers av næringene er det «bevaring av ressursgrunnlaget over tid» som er det viktigste. Samtidig peker en stor andel på økonomiske aspekter, som å «tiltrekke seg flere kunder» og å «oppnå økonomisk gevinst». Også i rangeringen av FNs bærekraftsmål, ser vi at «Liv under vann» og «Anstendig arbeid og økonomisk vekst» er de som engasjerer mest. Sannsynligvis reflekterer vektleggingen av økonomi at flere konsumenter er bevisste sitt miljøavtrykk, og at bankene i større grad fremhever bærekraft i sine vilkår for næringslivet. Men fokuset på økonomiske interesser og kundetilfredshet kan også skape incentiver for såkalt «grønnvasking», hvor arbeidet som er mest synlig eller skaper mest omtale, får forrang foran arbeidet som har størst virkning.

Ønsker spilleregler

Til syvende og sist går disse ulikhetene i tolkning av og tilnærming til bærekraftsbegrepet ut over sameksistensen. Næringene selv etterlyser spilleregler utover lovverket, og de ønsker seg dialogfora på tvers av ulike havnæringer hvor man setter seg ned rundt samme bord og finner gode løsninger sammen.

De fleste aktørene i havrommet følger opp sitt ansvar i prosesser mot andre aktører, men ofte begrenser det seg til å operere innenfor rammene som er gitt gjennom reguleringer og forvaltningsplaner.

Rapporten foreslår at bredden av havnæringer skal komme sammen for å finne felles prinsipper eksempelvis for hvordan man inkluderer andre aktører når man etablerer ny aktivitet, eller hvordan man rapporterer på bærekraft. Et slikt rammeverk vil gjøre det enklere for næringer og enkeltaktører å operasjonalisere bærekraft, samtidig som det styrker tilliten og dialogen mellom dem.

Å enes om kunnskapsgrunnlaget, skape gode prosesser og å bygge samarbeid og tillit mellom næringene er også helt avgjørende for å skape og opprettholde bærekraftig utvikling. Næringene må ha tillit til at de ønsker gjensidig gode løsninger, at de blir involvert og hørt i prosesser som angår dem, og at deres ressursgrunnlag ikke blir skadelidende. Felles prinsipper for samhandling og et felles rammeverk for bærekraftige hav kan i dette henseende være svært viktig. Også selve prosessen med å komme frem til prinsippene kan ha en egenverdi – når de samles rundt samme bord og diskuterer kan man også bedre tilliten mellom aktørene.

Mulige fokusområder

I prosjektet «Sameksistens og bærekraft i det blå» peker aktørene selv på elementer som kunne inngått i en veileder for bærekraftige havnæringer:

1) For at sameksistensen skal bli god etterspør aktørene tidlig involvering i planprosesser, og en opplevelse av at deres innspill har reell påvirkningskraft i saker som berører dem. Dette bør vektlegges i utformingen av rammeverket og det bør klargjøres hvilke forventninger både store og små næringer har til tidligfase involvering. Av særlig

Tre rapporter utgitt i 2020

betydning i denne sammenheng er at mindre aktører blir hørt. I kystsonen er dette hensynet allerede formelt ivaretatt gjennom plan- og bygningsloven (2008). På bakgrunn av intervjuene vi har gjennomført har vi grunn til å tro at disse bestemmelsene ikke er tilstrekkelig for å sikre god nok involvering. Særlig mindre aktører opplever å ikke føle seg hørt, til tross for at de er invitert til å komme med innspill i beslutningsprosesser. Det virker også viktig for aktørene at dialogen ikke bare inngås i tilfeller der det er behov for brannslukking av enkelthendelser. Det er kanskje enda viktigere at dialogen foregår kontinuerlig slik at den kan fungere preventivt.

2) Åpenhet eller transparens er også av stor betydning for å bygge tillit, både mellom aktørene og for aktørenes tillit til forvaltningsprosesser. I rammeverket bør det derfor være et sett med prinsipper for hvilken informasjon, data og intensjoner som bør deles, med hvem disse bør deles med og på hvilken måte.

3) Et tredje element som bør være inkludert i rammeverket er et operasjonelt system for hvordan bærekraft skal måles slik at man på sikt kan bruke dette som grunnlag for å ta gode beslutninger.

En veileder for bærekraftige havnæringer kan

- bedre tilliten mellom næringer fordi det finnes «kjøreregler» for hvordan næringene skal forholde seg til hverandre i ulike prosesser.
- forenkle operasjonaliseringen av bærekraft for den enkelte aktør.
- skape presedens som næringene i fellesskap kan stille seg bak.
- bygge videre på gode erfaringer fra tidligere felles prosesser mellom aktører i havet.
- involvere aktørene slik at de blir hørt i situasjoner hvor deres ressursgrunnlag kan bli skadelidende når beslutninger tas.
- styrke en bærekraftig utvikling.

1.2 Mål

Prosessmål

Skape et dialogforum på tvers av havnæringene som drives av næringsaktørene selv, hvor de diskuterer bærekraft og finner fram til felles retningslinjer for bærekraftig drift.

Resultatmål

Å produsere en veileder for bærekraftige havnæringer som er brukervennlig og har praktisk nytte for næringsaktørene.

1.3 Rammer og avgrensning

Prosjektet vil ha ca. 1,5 års varighet fra oppstart. Senter for hav og Arktis vil være sekretariat for prosessen.
Dette prosjektet skal ikke konkurrere med eller duplisere andre pågående prosesser.

2 Prosjektorganisering og -oppfølging

2.1 Prosjektorganisasjon

Senter for hav og Arktis er prosjekteier og ansvarlig for prosjektet og dets resultater. Prosjektleder er rådgiver Therese Rist.

Senter for hav og Arktis vil fungere som sekretariat og koordinere prosessen. Prosessen vil imidlertid drives fram av de involverte næringsaktørene, problemstillinger som er viktige for dem, og deres motivasjon for å arbeide med bærekraft.

Det er avgjørende å få med bredden av havnæringsaktører i prosjektet. Det er ønskelig at alle sektorer innen havøkonomien er representert, og at man får med både små og store aktører.
Senter for hav og Arktis vil forankre prosjektet i eget råd, som er bredt sammensatt og har stilt seg svært positive til prosjektideen. Ved prosjektets oppstart vil vi henvende oss til et stort antall potensielle bidragsytere. Det blir ikke satt noen begrensing for hvor mange aktører som får involvere seg i prosessen. Sekretariatet vil gjøre en ekstra innsats for å rekruttere bidragsytere fra sektorer som eventuelt er underrepresenterte.
Det oppnevnes ingen leder eller styringsgruppe blant prosjektdeltakerne.

En sentral fase i arbeidet er startfasen hvor prosjektdeltakerne definerer hvilke områder de ønsker å jobbe videre med. Det anses som viktig at prioriteringene har bred forankring. Når denne fasen er tilbakelagt vil vi dele inn i mindre arbeidsgrupper som utformer tekstforslag til veilederen.

2.2 Milepæler

Nr.	Dato	Tilstand/hendelse
01	Mars 2021	Forankring i rådet for Senter for hav og Arktis
02	Mai 2021	Prosjektet lanseres
03	Juni 2021	Prosjektdeltakere er rekruttert og arbeidet starter
04	Desember 2021	Prosjektdeltakerne har definert hvilke områder de vil jobbe videre med
05	August 2022	Veilderen ferdigstilles
06	September 2022	Veilederen lanseres og kan tas i bruk av havnæringsaktørene

2.3 Statusrapportering

Deltakerne vil ha jevnlige møter, primært digitalt.
Senter for hav og Arktis koordinerer og legger til rette for møtene. I en senere fase av prosjektet vil arbeidet i hovedsak foregå i skrivegruppene.
Kommunikasjon utover møtene foregår primært per e-post.
Prosjektleder rapporterer løpende til senterets ledelse.

3 Målgrupper, interessenter og kommunikasjonsstrategi

3.1 Målgrupper/interessenter

Aktør	Aktørens interesse av prosjektet	Grad av påvirkning på prosjektet	Prosjekttiltak/aktiviteter og kommunikasjonsformer	Ansvarlig
Prosjektdeltakere	Prosess, sluttresultat	Stor	Regelmessige møter og oppdateringer per e-post	Prosjektleder
Styringsgruppen for Senter for hav og Arktis	Prosess, sluttresultat	Middels	Holdes informert underveis gjennom styringsgruppemøter og e-post	Prosjektleder
Rådet for Senter for hav og Arktis	Prosess, sluttresultat	Middels	Inviteres inn som prosjektdeltakere, holdes informert underveis gjennom rådsmøter og e-post	Prosjektleder
Offentlig forvaltning	Sluttresultat	Liten	Orienteres om prosessen ved oppstart og om sluttresultatet når det foreligger	Prosjektleder
Eierdepartementet til Senter for hav og Arktis (Nærings- og fiskeridepartementet)	Prosess, sluttresultat	Liten	Orienteres om prosessen ved oppstart og om sluttresultatet når det foreligger	Prosjekteier
Kommunikasjonsavdeling ved Senter for hav og Arktis	Prosess, sluttresultat	Liten	Holdes løpende orientert	Prosjektleder

3.2 Strategi for formidling

Denne planen omfatter kun ekstern kommunikasjon.

Hendelse	Dato	Tiltak	Kanal	Ansvarlig
Lansering av prosjektet	Mai/ jun. 2021	Oppstartsarrangement	Webinar	Prosjektleder
		Publisere prosjektside	havarktis.no	Kommunikasjon
		Dele i sosiale medier (med kronikk fra rådet)	Egne sosiale medier	Kommunikasjon
		Presseomtale	Innsalg riksdekkende avis	Prosjektleder
		Pressemelding	E-post og havarktis.no	Kommunikasjon

Markedsføre sluttresultatet	Aug. / sept. 2022	Pressemelding	E-post og havarktis.no	Kommunikasjon
		Video med noen av prosjektdeltakerne	Egne sosiale medier	Kommunikasjon
		Kronikk	Riksdekkende avis, deretter lokale	Prosjektleder
		Dele i sosiale medier	Egne sosiale medier	Kommunikasjon
Markedsføring av lansering	Aug. / sept. 2022	Kampanje i sosiale medier	Egne sosiale medier	Kommunikasjon
		Presseomtale	Innsalg riksdekkende avis	Kommunikasjon
		Presseinvitasjon	E-post og havarktis.no	Kommunikasjon
		Arrangementsside/påmelding	Egne kanaler	Kommunikasjon
		Video	Egne sosiale medier	Kommunikasjon
Lansering	Sept. 2022	Sosiale medier under arrangementet	Egne sosiale medier	Kommunikasjon
		Pressemelding	E-post og havarktis.no	Kommunikasjon
		Dele ev. presseoppslag	Egne sosiale medier/havarktis.no	Kommunikasjon
		Kronikk	Riksdekkende avis, deretter lokale	Prosjektleder

4 Risikovurdering og-håndtering

Her benyttes en skala fra 1 til 5 for å vurdere sannsynlighet og konsekvens.

Risiko	Konsekvens	S	K	RF	Mottiltak
Gruppen av prosjektdeltakere er ikke balansert nok	Oppnår ikke prosjektets mål, manglende interesse og engasjement hos sentrale aktører, forringet omdømme for prosjektet	2	4	8	• Bred og åpen invitasjon til å delta i prosjektet • Det skal være enkelt og kostnadsfritt å delta • Sekretariatet gjør en ekstra innsats for å rekruttere fra sektorer som er underrepresenterte
Manglende forankring hos interessentene	Forringet omdømme for prosjektet, manglende interesse og engasjement hos sentrale interessenter	3	3	9	• Tidlig involvering av senterets råd • God informasjonsflyt gjennom prosjektet • Tydelig kommunisere fordeler/egeninteresse ved å ta del i prosjektet
Uenigheter blant prosjektdeltakerne	Påvirkning på framdriften, ev. oppnår ikke prosjektets mål	2	4	8	• Roller/myndighet, arbeidsform og beslutningspunkter er avklart ved prosjektets oppstart • Prosjektet legger til rette for at man identifiserer ulike virkelighetsoppfatninger og diskuterer disse i plenum
Prosjektet oppfattes som konkurrerende med andre	Forringet omdømme og svekket troverdighet, prosjektet blir ev. ikke gjennomført som planlagt	4	4	16	• God ekstern kommunikasjon • Sekretariatet er oppdatert på ev. lignende prosesser, og kommuniserer med dem • Skjelne til eksisterende veiledere for inspirasjon, inkludert FNs veileder for næringsliv og menneskerettigheter, EUs «Green Deal» og klassifiseringssystem for bærekraftig økonomisk aktivitet (taksonomi) samt «Arctic Investment Protocol» fra Arctic Economic Council

5 Gjennomføring

5.1 Tids- og ressursplan

Ved Senter for hav og Arktis er det først og fremst prosjektleder som avser tid til å følge opp sekretariatsfunksjonen.
Hos de deltakende næringslivsaktørene anbefales det at man utpeker en person som representerer organisasjonen i dette arbeidet. Vedkommende må beregne å bruke noe tid på å gi innspill gjennom møtevirksomhet og øvrig korrespondanse.
Prosjektet vil ikke ha noen direkte kostnader for næringslivsaktørene som deltar.

5.2 Hovedaktiviteter

Hovedaktivitet	Hensikt	Viktige deloppgaver	Ansvar
Prosjektetablering	Omforent forståelse av prosjektet og prosjektplan	Arbeidsmøte med rådet til Senter for hav og Arktis	Prosjektleder
		Arrangement ved lansering av prosjektet	Prosjektleder
		Rekruttering av prosjektdeltakere	Prosjektleder
		Avklare arbeidsform, fokusområder og detaljert framdrift	Prosjektleder
Utarbeidelse av veileder	Oppnå prosjektets hovedmål	Utvelgelse av temaer	Prosjektleder
		Arbeid i skrivegruppene	Prosjektleder
Ferdigstillelse og utgivelse av veileder	Oppnå prosjektets hovedmål	Ferdigstille tekst og godkjenning fra prosjektdeltakere	Prosjektleder
		Grafisk design/programmering	Prosjektleder
Lansering av veileder	Overlevering av veilederen til interessenter, samt oppmerksomhet rundt veilederens innhold	Planlegge lanseringsarrangement	Kommunikasjon
		Gjennomføre lanseringsarrangement	Kommunikasjon
Prosjektledelse	Ryddig gjennomføring i henhold til prosjektplan, samt dialog med interessenter	Koordinere aktiviteten i dialogforumet	Prosjektleder
		Rapportering til senterets råd og styringsgruppe	Prosjektleder
		Økonomioppfølging	Prosjektleder
		Oppfølging av eksterne leverandører	Prosjektleder

Kommunikasjon	Formidling til relevante målgrupper	Kontinuerlig oppfølging av formidling (se egen plan under punkt 3.2)	Kommunikasjon

5.3 Framdriftsplan

Deloppgaver	2021										2022								
	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept
Arbeidsmøte med rådet til Senter for hav og Arktis																			
Arrangement ved lansering av prosjektet																			
Rekruttering av prosjektdeltakere																			
Avklare arbeidsform, fokusområder og detaljert framdrift																			
Utvelgelse av temaer																			
Arbeid i skrivegruppene																			
Ferdigstille tekst og godkjenning fra prosjektdeltakere																			
Grafisk design/programmering																			
Planlegge lanseringsarrangement																			
Gjennomføre lanseringsarrangement																			
Koordinere aktiviteten i dialogforumet																			
Møter i prosjektgruppe																			
Rapportering til senterets råd og styringsgruppe																			
Økonomioppfølging																			
Oppfølging av eksterne leverandører																			
Kontinuerlig oppfølging av formidling, spesielt ved milepæler																			
Milepæler	1		2	3						4								5	6

6 Økonomi

6.1 Kostnader

Personell	kr 500 000,00
Møtevirksomhet	kr 50 000,00
Grafisk design	kr 50 000,00
Språkvask	kr 40 000,00
Teknisk løsning	kr 100 000,00
Markedsføring	kr 70 000,00
Lanseringsarrangement	kr 90 000,00
Reiser	kr 100 000,00
Totalt	**kr 1 000 000,00**

6.2 Finansiering

Prosjektet finansieres av Senter for hav og Arktis.
Senteret vil bestrebe å skaffe ekstern finansiell støtte til prosjektet.

Senter for
hav og Arktis

Framsenteret
Hjalmar Johansens gate 14

Postboks 6606, Langnes
9296 Tromsø

NO 989 278 835 MVA

www.havarktis.no
@havarktis